

Redengevende beschrijving “het symbool der beschaving” (Pieter d’Hont fontein).

Naam object:	“Het symbool der beschaving”
Adres:	Nabij P. Zeemanstraat 1A
Plaats:	Zwijndrecht
Kadastrale aanduiding:	ZDT01 D 6136
Oorspronkelijke functie:	Fontein
Huidige functie:	Fontein
Bouwjaar/periode:	1960-1967 (onthuld)
Bouwstijl:	Figuratief
Kunstenaar:	Pieter d’Hont

Inleiding

Ensemble van fontein en beeldengroep “het symbool der beschaving” door beeldhouwer Pieter d’Hont. In opdracht van gemeente Zwijndrecht (1960): burgemeester Slobbe dacht aan een beeld dat zou contrasteren met de flats. De kunstenaar dacht aan een “langgekoesterde wens” een fontein te maken, en voltooide deze in 1967.

Het rijke oeuvre van Pieter d’Hont is in vele plekken in Nederland terug te vinden. Ruim veertig van zijn werken staan in Utrecht, daarna komt Zwijndrecht waar vijf van zijn werken staan. D’Hont is bekend van zijn figuratieve portretten in steen en brons, veelal beelden in de openbare ruimte, reliëfs, en enkele penningen. Hij was vooral actief in de naoorlogse periode en genoot nationale bekendheid. Bekende werken zijn het beeldje van Anne Frank in Utrecht, en het Edison beeldje voor de gelijknamige prijs. De fontein in Zwijndrecht wordt als één van zijn hoogtepunten beschouwd.

Beschrijving

Ronde fontein bestaand uit drie bassins met centraal een beeldengroep van vijf beelden. De fontein is omringd door een grasveld, centraal gelegen op een rotonde. Het buitenste bassin bestaat uit een laag basement van natuursteen (muschelkalk), gemetseld in halfsteens verband. Onderste laag in rustica, bovenste laag onregelmatig bewerkt met een tandijzer. Het binnenste bassin is iets hoger, eveneens opgebouwd in natuursteen (muschelkalk), deels in rustica afwerking. Rond het middelste bassin zitten op gelijkmatige afstand van elkaar, vier bronzen figuren in figuratieve stijl, elk op een eigen sokkel. De sokkels zijn onderdeel van de natuurstenen rand van het bassin. Achtereenvolgens bestaat de beeldengroep uit: een zittende man met een rol papier en meetlat als symbool voor de wetenschap; een zittende vrouw met naast haar gestrekte armen als symbool voor het geloof, een zittende man die in de verte over het land kijkt als symbool voor arbeid; een man met een luit en een bloem als symbool voor de kunsten. Vanaf dit middelste bassin spuiten waterstralen gelijkmatig richting het middelpunt van de vijver. Centraal in de fontein een natuurstenen hogere pijler met een schaalvormig bassin. Uit het bassin spuiten lage waterstralen recht omhoog. Boven op de pijler een bronzen beeld van een moeder met kind. Tezamen vormen de vijf beelden “het symbool der beschaving”.

Waardering

- **Cultuurhistorische waarden:** representatief als uitdrukking van naoorlogse kunst in de openbare ruimte. De fontein herinnert tevens aan de naoorlogse ontwikkeling van Zwijndrecht waarin de stad sterk groeide en meer stedelijke allure kreeg, waaraan de fontein uitdrukking moest geven.
- **Kunsthistorische waarden:** de fontein is op nationaal niveau zeer waardevol vanwege het oeuvre van Pieter d’Hont. Representatief voor beeldhouwkunst in de openbare ruimte in de naoorlogse periode.

- **Ensemblewaarden:** stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging bij de entree van Zwijndrecht. De fontein is een belangrijk herkenningspunt in de regio.
- **Gaafheid:** de fontein is nog zeer gaaf en herkenbaar. In 2024/2025 is de beeldengroep geheel gerestaureerd, waarbij ook het grasveld rond de fontein is hersteld zoals oorspronkelijk bedoeld.
- **Zeldzaamheid:** binnen de gemeente is de fontein met beeldengroep typologisch uniek. Lokaal zeldzaam als zeer gaaf voorbeeld van naoorlogse beeldhouwkunst in de openbare ruimte. Kunsthistorisch zeer zeldzaam vanwege de enige fontein binnen het oeuvre van Pieter d'Hont.

Aanduiding van de begrenzing

Begrenzingskaart van het monument. Het gedeelte binnen de gestreepte witte lijn valt onder de bescherming.

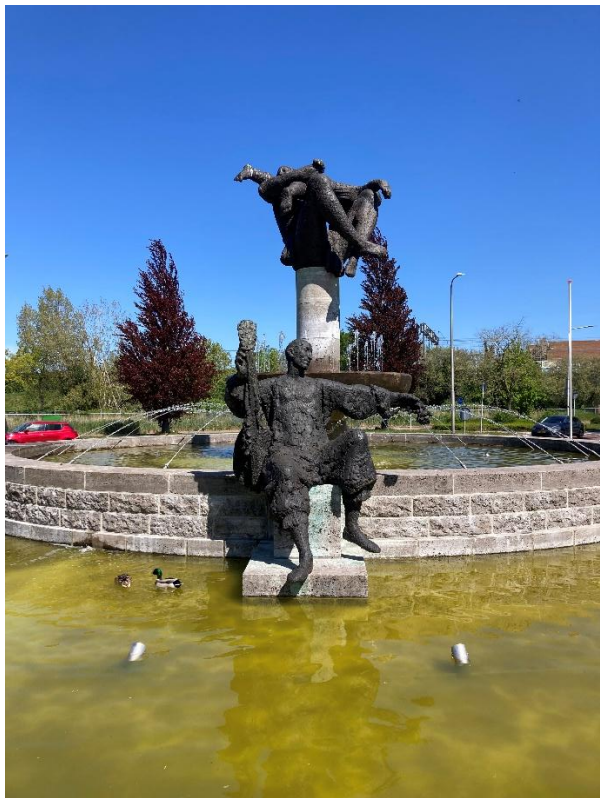
Bijlage

Fontein in de omgeving. Foto: Dorp, Stad en Land, 2026

Ensemble van drie bassins en vijf beelden. Foto: Dorp, Stad en Land, 2026

Detailfoto: man met luit en bloem, als symbool voor de kunsten. Foto: Dorp, Stad en Land, 2026

Fontein kort na oplevering, in 1969.

<https://beeldbank.regionaalarchiefdordrecht.nl/search/detail/id/EA118A399B9992885D8E20940AE97AF2/showbrowse>

Tekst in cursief betreft niet-monumentale onderdelen

Fontein in de omgeving. Links de voormalige brandweerkazerne. Historische foto kort na oplevering, jaartal onbekend. Bron: <https://www.swaen.org/geschiedenis/verkeer-vervoer/pieter-d-hontfontein>